

بن خربوژان کرخی معرفی نماید. وی می نویسد:
«شیخ معروف خدمت حضرت صادق علیه السلام و کاظم علیه السلام
و رضا علیه السلام رسیده و از طرف حضرت رضا علیه السلام مأمور به
دعوت ولایتی بوده است.»^(۹)

بررسی چند اشکال بر سلسله اقطاب صوفیه

۱. معروف کرخی زودتر از امام علیه السلام از دنیا رفته است؛
یعنی امام رضا علیه السلام در سال ۲۰۲ و معروف در سال
۲۰۰ فوت شده است. چطور می شود که کسی بعد
از امام علیه السلام قطب باشد و خودش زودتر از امام از
دنیا برود.
۲. اگر معروف قطب باشد، چگونه می توان
پذیرفت که در یک زمان با وجود امام علیه السلام، قطب
دیگری وجود داشته باشد؟

۹. نابغه علم و عرفان، ص ۵۹.

پایگاه جامع فرق، ادیان و مذاهب

انحرافات فرقه گنابادی

www.adyannet.com

این فرقه را با نام های طاووسی، نعمت الهی
سلطانعلی شاهی و نعمت الهی گنابادی نیز می شناسند.
محمد سلطان گنابادی ملقب به سلطانعلی شاه
بنیانگذار فرقه نعمت الهی گنابادیه در سال ۱۲۵۱ق
در بیدخت متولد شد. وی از آنجا به نجف اشرف
رفت و به اعتراف کیوان قزوینی (صوفی توبه کرده
گنابادی) یک یا دو جلسه در درس شیخ انصاری
رحمه الله شرکت کرد و سپس درس شیخ را ترک
نمود و سراغ چند نفر دیگر را گرفت. بعد از
چند سال به ایران آمد و در تهران و در مدرسه
سپهسالار ادعای بابی گری و بهایی گری نمود.
سلطان حسین تابنده می نویسد: «زمانی که جدّ ما
(ملاسلطان) در مدرسه سید نصیر الدین تلمذ می نمود،
به اتهام بابی گری از ترس مردم که قصد کشتن او را
داشتند، درب حجره خود را باز گذاشت و بدون اثاث
به سبزوار فرار نمود.»^(۱)

ملاسلطان شیفته سعادتعلی شاه شد و به اصفهان
رفته و رسماً صوفی شد. بعدها به بیدخت برگشت و
در آنجا در سال ۱۲۹۳ق ادعای قطیبت کرد.

۱. نابغه علم و عرفان، ص ۱۸.

ملاسلطان گنابادی با استفاده از جهل مردم و ارائه
برنامه های دینی به شکل خاصی برای آنها و انجام
طبابت و مداوای رایگان موفق شد تعدادی از مردم
بیدخت را به گرد خود جمع کند.

انحرافات فرقه گنابادیه

الف. عشریه

یکی از انحرافات جدی فرقه گنابادی این است که
از پرداخت خمس و زکات که در اسلام مورد تأکید
قرار گرفته است، سر باز زده و بجای خمس و
زکات یک دهم درآمد خود را به قطب می پردازند
و این مطلب از آیین یهود و مسیح اخذ شده
است.

ملاسلطان می گوید: «یک عشر از ارباح مکاسب
و زراعات داده شود؛ مغنی از زکات زکوی و از
خمس خواهد بود.»^(۲)

ب. تجسم صورت قطب در عبادت

ملا علی گنابادی در صالحیه می نویسد: «مقلد ناچار
است که در وقت عمل، مطاع (قطب) را در نظر
آورد.»^(۳) البته این انحراف در برخی دیگر از فرقه های
صوفیه نیز هست.

۲. همان، ص ۲۰۳ و ۲۰۴.

۳. صالحیه، چاپ دوم، ص ۳۳۴؛ همان، چاپ حقیقت، ص ۵۹۸.

ج. تشرّف

در این فرقه تا قبل از تشرّف، فرد را طالب می‌دانند و بعد از چند سال که آمادگی پیدا کرد، طی مراسمی به نام «تشرّف»، صوفی رسمی می‌شود و از این به بعد، فقیر نام دارد. وسایل تشرّف عبارت‌اند از: پارچه سفید، نبات، جوز هندی، انگشتر و سکه. در حالی که این مراسم در هیچ یک از مذاهب اسلامی وجود ندارد و هیچ یک از مذاهب اسلامی آن را نقل و تأیید نکرده‌اند.

د. غسلها

یکی دیگر از بدعت‌های این فرقه منحرف، ابداع پنج غسل برای تشرّف رسمی می‌باشد: ۳ غسل اسلام؛ غسل زیارت؛ غسل حاجت؛ غسل توبه؛ غسل جمعه (۴). (۵)

اقطاب بعد از ملاسلطان

عده‌ای از مردم بیدخت و گناباد خدمت مرحوم آخوند خراسانی رسیدند و عقاید ملاسلطان را برای ایشان بازگو نمودند و مرحوم آخوند بعد از تحقیق، فتوای ارتداد نامبرده را صادر کرد و برخی از مردم حکم آن بزرگوار را اجرا نمودند.

۴. حتی اگر روزی غیر از جمعه باشد باز باید غسل کنند.

۵. راز گشا، کیوان قزوینی، ص ۲۰۴.

بعد از ملاسلطان، نور علی شاه ثانی، پسر ملاسلطان، قطب شد. وی در اوایل با اعتقادات پدرش مخالف بود و از بیدخت فرار کرد. عجیب است که همین مخالف، بعدها قطب می‌شود! بعد از ۱۰ سال او را نیز در ری کشتند. بعد از نورعلی شاه، صالح علی شاه و بعد از وی، به ترتیب: سلطان حسین تابنده (رضا علی شاه)، علی تابنده (محبوب علی شاه) و در حال حاضر نورعلی تابنده (مجدوب علی شاه) قطب این فرقه می‌باشد.

حمایت‌های بی‌دریغ تیمور تاش و نصیری، رئیس ساواک در زمان پهلوی در رشد گنابادیه ایران سهم به‌سزایی داشته است.

سلسله سند فرقه گنابادیه

صوفی‌ها معتقدند که هر صوفی باید بتواند از عهده اثبات سلسله برآید، یعنی سلسله خود را بدون انقطاع به ائمه برساند؛ چون مدعی هستند که قطبیت ادامه امامت و یا حداقل نیابت خاص است. نورعلی تابنده، قطب فعلی گنابادیه نیز اظهار می‌دارد: «اگر کسی اجازه‌اش یداً بید به امام برسد، رهبری و ارشاد او شرعی و قانونی است والا رشته‌اش قطع شده است.» (۶)

۶. فصلنامه عرفان ایران، شماره ۷، ص ۱۷.

این سلسله تا سلطان محمد گنابادی و طاووس‌العرفا فقط به گنابادیه اختصاص دارد و از آن به بعد، در نعمت‌اللهی مشترک است؛ البته تنها فرقه‌ای در نعمت‌اللهیه که خانوادگی و ارثی است؛ فرقه گنابادیه است. گنابادی‌ها مدعی هستند که این سلسله از طریق معروف کرخی به حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع) وصل می‌شود و پس از آن تا نعمت‌الله ولی قطب شانزدهم ادامه دارد تا سلسله را به سلطان محمد گنابادی می‌رسانند. اما اشکالات بسیاری بر این سلسله از جهت انقطاع و انشعاب وارد می‌باشد که در کتب مفصل بحث شده است.

معروف کرخی کیست؟

محمد باقر سلطانی، پسر کوچک ملاسلطان، می‌نویسد: «در سنه ۲۰۰ هجری عده‌ای از شیعیان خراسان به قصد زیارت و تشرّف حضور حضرت رضا (ع) بر در خانه آن حضرت جمع شدند و پس از اخذ اجازه شرفیابی، از کثرت شکر و ولع به حالت هجوم وارد منزل شدند. جناب معروف که در آن زمان پیرمرد و ضعیف و بر باب خانه ایستاده بود، بر اثر ازدحام جمعیت دچار شکستگی استخوان پهلوی گردید و از آن صدمه به زودی رحلت فرمود... مدفن

آن حضرت در بغداد است.» (۷)

اولین کسی که افسانه معروف کرخی را درست کرد، ابو عبدالرحمن سلمی صوفی صاحب کتاب طبقات الصوفیه است. وی می‌نویسد: «معروف در ۸ سالگی به دست امام (ع) مسلمان شد و پدر و مادرش مجوس بودند.»

ملا علی گنابادی می‌نویسد: «معروف در ۸ سالگی به دست امام (ع) مسلمان شد و در حال دربانی کردن برای امام (ع) در سال ۲۰۰ هجری فوت کرد.»

امام رضا (ع) در ۱۴۸ یا ۱۵۳ متولد شده است.

اگر ۱۵۳ بگیریم، معروف ۴۷ ساله می‌شود (اگر

در ۸ سالگی مسلمان شده و در ۲۰۰ فوت کند) ۶

پس چطور در سن پیری در دربانی امام فوت

نموده است.

علامه هاشم الحسنی می‌نویسد: «در تاریخ،

شخصی به نام معروف بن فیروزان کرخی نیست.» (۸)

این‌ها این اسم را از نام معروف بن خربوذان کرخی که از اصحاب امام صادق (ع)، کاظم (ع) و رضا (ع) بوده است، کپی کرده‌اند.

بعدها سلطان حسین تابنده که متوجه اشکالات این نظریه شد، سعی کرد تا این معروف را همان معروف

۷. رهبران طریقت و عرفان، ص ۱۲۹.

۸. تصوف و تشیع، بخش معروف کرخی.